

Tiesos Draugas Ekstra Nr. 81
LEBBS naujienos
2015 m. kovas

**„Jei laikysitės mano mokslo, jūs iš tikro būsite mano mokiniai;
jūs pažinsite tiesą ir tiesa padarys jus laisvus.“ Jn 8,31-32**

Tiesos Draugas Ekstra yra Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjungos leidinys, platinamas elektroniniu paštu, skirtas apžvelgti mūsų bendrijos įvykius, naujienas, spausdinti aktualius straipsnius bei esė.

Šiame numeryje:

Ką rašė “Tiesos Draugas” prieš 90 metų

Mūsų tikėjimo istorijos eskizai. Bažnyčia VIII amžiuje

EBF maldos kalendorius

Ką rašė “Tiesos Draugas” prieš 90 metų

Tiesos grūdėliai apie Šventąją Dvasią

Kas būtų laukai be upelių, miestai be šulinių, sodai be vaisių, vasara be saulės, Egipto žemė be Nilo upės, - tas pats būtų ir Bažnyčia be Šventosios Dvasios.

Vienas senas kinas, kuris savo Bibliją buvo perskaitęs tris kartus, pasakė: „Man nuostabiausias dalykas Biblijoje yra tai, kad žmogus gali tapti Šventosios Dvasios šventykla. Man tai brangiausias dalykas!“

Šventoji Dvasia savo jėga gali pripildyti tik tuos, kurie Jai pasiduoda. Ji ieško indų, per kuriuos galėtų apsireikšti. Jeigu upė tam tikrose vietose daro staigų vingį, tai čia yra mūsų akims paslėpta priežastis, slypinti giliai žemėje. Taip pat ir Šventoji Dvasia negali apsigyventi daugelio širdyse. Galbūt tai slapta nuodėmė, pasaulietiškos mintys, maldos trūkumas, o gal dvasinė tinginystė.

Apsivalykite, paruoškite kelią šiam Dievo Balandžiui!

Tiesos Draugas, 1925 m. Nr.3 ✓

Mieli TDE skaitytojai,

Redakcija atsiprašo už 80-ame numeryje įsivėlusią klaidą: Omaras buvo nužudytas 644, o ne 544 metais. Buvo malonu gauti žinutę iš kelių akylų skaitytojų – ačiū! Na, o šįkart – naujas straipsnis, apžvelgiantis aštuntąjį amžių po Kristaus.

Krikščionybė VIII amžiuje

Trumpai apžvelgę septynių amžių krikščionybės kelią, negalime nepastebėti dalykų ir reiškinių, kurių nebuvo pirmųjų amžių krikščionių praktikoje. Tai buvo:

- atskiro dvasininkijos luomo susidarymas
- išaugęs vyskupų autoritetas ir galia
- laipsniškas perėjimas prie kūdikių krikšto
- pamokslų išstūmimas ir jų pakeitimas sudėtingais pompastiškais ritualais
- specialių maldos namų statyba
- Marijos ir kitų šventųjų, jų atvaizdų bei relikvijų garbinimas
- vis labiau ryškėjantis Bažnyčios skilimas į Rytų ir Vakarų
- griežtėjantis reikalavimas dvasininkams laikytis celibato
- vienuolystės paplitimas ir vienuolių institucijų atsiradimas
- naujų giesmių tekstų ir melodijų kūrimas vietoj anksčiau giedotų psalmių
- chorinis giedojimas, vis labiau išstumiantis bendruomeninį
- vargonų ir kitų muzikos instrumentų naudojimas pamaldose
- Visuotiniuose bažnyčios susirinkimuose priimami tikėjimo išpažinimai
- bažnyčios susiliejimas su pasaulietinėmis valdžios struktūromis

Kaip į šiuos pokyčius reikėtų žiūrėti? Ar tai buvo pažanga, kurią reikėtų vertinti teigiamai, ar paklydimai ir nukrypimai nuo biblinių principų? Kalbant apie nukrypimus turbūt reikėtų pastebėti tuos pokyčius, kurie krikščionis nuveda nuo kelio, nurodyto Šventajame Rašte, į žmogiškų samprotavimų, savanaudiškumo ir padavimų brūzgynus. Kita vertus, nereikėtų ieškoti nukrypimų ten, kur jų nėra. Normalu, kai keičiantis aplinkybėms keičiasi ir formos, bet tikėjimo turinys išlieka tas pats.

Kas naujesnio VIII amžiuje? Pirmiausia, tai **ikonoklazmas** (gr. ikonų laužymas) – iki šiol negirdėtas dalykas, atsiradęs Bizantijoje. Kaip jau žinome, laikui bėgant paveikslai ir statulos vaidino vis svarbesnį vaidmenį, o VIII a. jau

buvo nusistovėjęs paprotys prieš paveikslus atsiklaupus melstis, juos bučiuoti, puošti auksu ar brangakmeniais. Niekas neklausė perspėjimų, jog tai veda į nukrypimą nuo Biblijos reikalavimų.

Kova prieš paveikslus prasidėjo tada, kai Bizantijos sostą 717 m. užėmė Leonas III, gabus karvedys ir politikas, bet šurkštaus būdo žmogus. Jis ne tik apgynė valstybę nuo arabų invazijos ir sustiprino jos saugumą, bet ir pradėjo daugiau negu šimtą metų užtrukusias kovas prieš ikonas ir jų garbintojus bažnyčiose. Galimas dalykas, kad viena iš priežasčių, paskatinusių pradėti šią kovą, buvo priešiškas musulmonų požiūris į stabų garbinimą. Įsigalėjusi paveikslų garbinimo praktika galėjo duoti jiems pretekstą įžvelgti čia stabmeldystę ir paskatinti karingų islamo išpažinėjų ginkluotus išpuolius prieš krikščioniškąją Bizantiją.

Galėjo būti dar viena priežastis. Tai vyskupas Konstantinas, kalbėjęs imperatoriui, kad paveikslų garbinimas trukdo žydams priimti krikščionybę. Imperatorius išleido ediktą, kuriuo buvo įsakyta visus paveikslus bažnyčiose pakabinti taip aukštai, kad žmonės jų nepasiektų ir negalėtų liesti ar bučiuoti. Šis reikalavimas sukėlė didelį dvasininkijos ir paprastų žmonių nepasitenkinimą. Imperatorius nutarė nesitraukti ir įsakė nepakeltus paveikslus naikinti. Žmonės prie tokių garbinimo formų buvo prisirišę ir jiems buvo sunku jų atsisakyti. Be to, buvo griežtai reikalaujama, kad žmonės paklustų įsakymui, tačiau nebuvo argumentuotai aiškinama, kodėl to reikia.

Šventojo Rašto tiesų skelbimas ir aiškinimas nebuvo sugrąžintas į Bažnyčią. Supykęs dėl pavaldinių nepaklusnumo, imperatorius išleido naują įsakymą reikalaujantis paveikslus visiškai pašalinti iš bažnyčių. Įsakymo vykdytojais elgėsi grubiai: ikonas daužė, trypė kojomis, degino! Fanatizmo apimti žmonės gelbėjo ikonas, puldami įsakymo vykdytojus, o šie gindamiesi juos mušdavo. Nemažai žmonių buvo nužudyta, kalėjimai buvo perpildyti. Neramumus malšindavo net kariuomenė.

Leonas III bandė kreiptis pagalbos į Romos popiežių, į Grigalių II, bet gavo grubų atkirtį: „Tavo veiksmai tiesiogiai prieštarauja visų mokytojų ir Bažnyčios tėvų mokymui, o svarbiausia – jie nesuderinami su visų šešių Visuotinių susirinkimų autoritetu.“ Bet tai buvo netiesa, nes nė vienas iš susirinkimų šio klausimo net nesvarstė. Dar viena Grigaliaus II citata iš laiško imperatoriui liudija apie jo Biblijos „žinojimą“. Grasindamas imperatoriui jis lygina šį su „nedorėliu Uza, kuris bedievišku būdu paėmė Mozės pastatytą varinį žaltį ir sudaužė j šipulius“. Jeigu kalbama apie Užą, tai jis prisilietė ne prie varinio žaltčio, o prie Skrynios (1 Met 13,9). Jei kalbama apie varinį žaltį, tai jį, Dievui paliepus, sudaužė Ezekijas (2 Kar 18,4).

Su ikonų garbinimu kovojo ir keli Leono III įpėdiniai. Buvo pasiekta, kad paveikslų garbinimas būtų laikomas stabmeldyste. Tačiau 780 m. sostą užėmė imperatorė Irena, kuri valdė vietoj sosto paveldėtojo – savo mažamečio sūnaus. Tai buvo garbėtroška, klatinga ir žiauri moteris, kuri slapta buvo paveikslų garbintojų pusėje. Kad nereikėtų sosto užleisti savo augančiam sūnui, ji įsakė jam išdurti akis. Tokiu būdu ilgam laikui užsitikrino sostą ir slapta ruošėsi suduoti lemiamą smūgį ikonoklastams. 787 metais ji sušaukė Nikėjos mieste Visuotinį Bažnyčios susirinkimą, į kurį buvo pakviesti tiek Rytų, tiek Vakarų atstovai. Istorijoje šis susirinkimas vadinamas **VII Visuotiniu susirinkimu**. Tai buvo paskutinis susirinkimas, kuriame kartu dalyvavo Vakarų ir Rytų atstovai. Buvo sutvarkyta taip, kad visi vyskupai, nusistatę prieš paveikslų garbinimą, į susirinkimą nebūtų įleisti. Susirinkimas įdomus dar ir tuo, kad diskusijose dėl paveikslų garbinimo nebuvo remiamasi Šventuoju Raštu, bet pastoviai buvo cituojama iš „Šventųjų gyvenimo“ arba jausmingai pasakojama apie keisčiausius „stebuklus“, įvykusius ikonų dėka.

Susirinkimas šiuo klausimu priėmė keletą sprendimų, kurie įteisino paveikslų garbinimą. Vieno iš jų pabaiga: „Mes tikime, visi patvirtiname ir visi pasirašome. Tai yra apaštaly tikėjimas, Bažnyčios tikėjimas, ortodoksų tikėjimas, viso pasaulio tikėjimas. Mes garbiname Šventąją Trejybę, mes gerbiame ikonas. Kas to nedaro, tebus ekskomunikuotas! Tebus ekskomunikuotas kiekvienas, kas ikoną pavadins tabu! Tebus

ekskomunikuoti visi, bendraujantys su tais, kurie negerbia ikonų! [...] Amžina šlovė visiems tiesos skelbėjams!“ Šis sprendimas atrišo Irenai rankas galutinai susidoroti su ikonoklastais.

IV amžiuje Konstantino Didžiojo motina Elena padarė pradžią relikvijų garbinimui, o imperatorė Irena VIII amžiuje pasistengė galutinai įteisinti ir paveikslų, ir relikvijų garbinimą.

*****

VIII a. ir toliau buvo stiprinama popiežiaus valdžia politinių ir karinių neramumų draskomuose Vakaruose. Popiežiai atidžiai sekė, kaip klostosi reikalai stiprėjančioje frankų karalystėje, nes iš ten suplaukdavo nemažos pajamos. 752 m. gabus karvedys ir valstybininkas Pipinas nuvertė nuo sosto nevykėlį karalių Hilderichą III, užėmė jo vietą popiežiui pritariant ir buvo karūnuotas frankų karaliumi. Už tai Pipinas po kelerių metų rado progą atsidėkoti popiežiui. Su savo gerai paruošta armija jis perėjo per Alpes ir įsiveržė į Italiją, kuri nuo VI a. buvo kontroliuojama Bizantijos. Armija užėmė Romą ir jos apylinkes. Užimtoje teritorijoje Pipinas įkūrė vadinamąją **Popiežiaus sritį** su centru Romoje. Ši sritis tapo nepriklausoma valstybe, valdoma popiežiaus.

Tačiau popiežiui ir vėl prireikė Pipino pagalbos, nes vos pasitraukus jo armijai iš Šiaurės Italijos, Popiežiaus sritį užpuolė langobardų kariuomenė. Drąsiai save laikydamas Petro įpėdiniu, popiežius Steponas II rašė: „Aš, Petras, apaštalas, liudiju, baru ir maldauju jus, labiausiai krikščioniškus karalius Pipiną, Karolį, Karlomaną su visa hierarchija, vyskupais, abatais, kunigais ir visais vienuoliais, taip pat teisėjus, hercogus, grafus ir visą frankų tautą. Tokiu pat būdu Dievo Motina, sostai, viešpatystės ir visa dangaus kariuomenė jūsų maldauja ir jums įsako išvaduoti mylimą Romą iš bjaurių langobardų. Jeigu paklausysite, tai aš, Petras, apaštalas, žadu jums savo globą dabartiniame ir būsime gyvenime. Paruošiu jums nuostabias buveines danguje ir padovanosiu amžiną džiaugsmą rojuje...“

Po Pipino mirties 768 m. frankų valstybės sostas atiteko jo sūnui Karoliui, vadintam Didžiuoju. Jam pasisėkė užkariaujant ar kitais

būdais išplėsti paveldėtą teritoriją dvigubai. Panaudodamas įvairias priemones jis užvaldytas gentis „krikščionino“. 800-aisiais m. popiežius Leonas III atkūrė Vakarų Romos imperiją karūnuodamas Karolį „visų romėnų imperatoriumi“. Tačiau Karoliui Didžiajam nepatiko jaustis skolingam popiežiui už savo karūną, todėl jis stengėsi išlikti savarankiškas, pats darydamas kiek įmanoma didesnę įtaką pontifikatui. Reikėtų paminėti, kad jis skatino atgimstantį švietimą ir tokiu būdu padėjo pagrindą bendrajai Vakarų kultūrai.

Apie pamaldas ir doktrinas

Vakarų bažnyčiose iš pat pradžių pamaldose buvo vartojama lotynų kalba, nes tai buvo visų šios teritorijos gyventojų kalba. VIII a. čia vis dar buvo vartojama lotynų kalba, nors nemaža krikščionių buvo tarp įsiveržusių barbarų, tačiau jų kalbos buvo dar nesusiformavusios.

Bizantijoje pamaldos vyko graikų kalba, kuri buvo valstybės kalba. Egipte, kurį arabai atplėšė nuo Bizantijos, buvo vartojama koptų kalba, o Sirijoje – sirų kalba.

VIII a. Vakaruose daugelis bažnyčių jau turėjo vargonus ir beveik visos bažnyčios Rytuose ir Vakaruose turėjo varpus, išskyrus Egiptą, Siriją ir Palestiną, kur varpais skambinti neleido musulmonai.

Pradedant trečiuoju amžiumi kai kurie Bažnyčios mokytojai pradėjo mokyti, kad

švenčiant Viešpaties Vakarienę atitinkamų maldų metu duona ir vynas virsta Kristaus kūnu ir krauju. Kelis šimtmečius dėl to vyko diskusijos ir ginčai. O VIII amžiuje jau visur buvo mokoma, kad tai yra tikras kūnas ir tikras kraujas. Šiai nuomonei įsitvirtinti padėjo įtakingas dvasininkas Paschazijus Radbertas, kuris parašė traktatą „Apie Viešpaties kūną ir kraują“. Jame buvo išdėstyta doktrina apie tikrą Kristaus kūno ir kraujo buvimą Eucharistijoje, kuri vėliau buvo pavadinta **transsubstanciacija**.

Artėjant VIII amžiui Vakarų bažnyčioje vis labiau plito mokymas apie **skaistyklą**. Dar III amžiuje Origenas manė, kad anksčiau ar vėliau išsigelbės visi žmonės. Jis aiškino, kad pragaras yra ne tik bausmės, bet ir nusidėjėlių perauklėjimo vieta: esą sąžinės smerkimo ugnyje sudega visi stabai, o nusidėjėlių širdyse atsiranda amžinosios šviesos troškimas. Mintis apie apvalančią ugnį reiškė ir Augustinas, kuris veikė V amžiuje. Pasitinkant VIII amžių ne vienas teologas Vakarų bažnyčioje pradėjo aiškiai kalbėti apie skaistyklos egzistavimą. Tik vieni mokytojai kalbėjo apie simbolinę skaistyklos ugnį, o kiti aiškino raidiškai. Maža to, pradėta mokyti apie tai, kad tam tikros tikinčiųjų maldos padeda sieloms greičiau apsisvalyti ir persikelti iš skaistyklos į dangų. Dėl to bažnyčiose buvo laikomos specialios pamaldos už mirusiuosius.

(Tęsinys kitame numeryje)

Albertas Latužis ✓

Europos Baptistų Federacijos (EBF) maldos kalendorius

Kovo 2-8 meldėmės už:

Latvijos evangelikų baptistų sąjungą

Bendruomenių skaičius:	88
Bendras narių skaičius:	6 618
Prezidentas:	Peteris Sprogis
Vykdomoji sekretorė:	Zanna Drunese

Kovo 9-15 meldžiamės už:

Krikščionių baptistų bažnyčią Bosnijoje ir Hercegovinoje

Bendruomenių skaičius: 5 (+4 misijos stotys)
Bendras narių skaičius: 200
Koordinatorius: Tomislav Dobutovic

Kovo 16-22 meldžiamės už:

Tadžikistano evangelikų krikščionių baptistų sąjunga. . .

Bendruomenių skaičius: 23
Bendras narių skaičius: 420
Viceprezidentas: Kamoliddyn Abdullaiev
Generalinis sekretorius: Dmitriy Faizidinovich Bazarov

. . . Turkmėnistano evangelikų krikščionių baptistų sąjunga

Pirmininkas: Vasiliy Korobov

Kovo 23-29 meldžiamės už:

Bulgarijos baptistų sąjunga

Bendruomenių skaičius: 128
Bendras narių skaičius: 5 150
Prezidentas: Stoycho Dimitrov Appostolov
Viceprezidentas: Teodor Blagoev Oprenov

EBF maldos kalendorių bei išsamesnę informaciją apie maldos poreikius galite rasti Europos Baptistų Federacijos internetiniame puslapyje: <http://www.ebf.org>. ✓

*Straipsniai trumpinami ir redaguojami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė ne visada sutampa su autorių nuomone.

*Jei norite atsisakyti naujienų, atsiųskite tuščią elektroninį laišką su žodeliu - NESIŪSTI.

© Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga

El.paštas: office@baptist.lt

Mūsų sąskaita:

Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga

Įmonės kodas: 192077697

AB SEB bankas,

Banko kodas: 70440

Sąskaitos nr. LT79 7044 0600 0415 1925